

PROTOKOLL
for
møte i Omsetningsrådet
tirsdag 11. februar 2020 kl. 10:00
i
Landbruksdirektoratet

Møtet ble hevet kl. 13:00

Til stede:	Björg Tørresdal, Thea Susanne Skaug (f.o.m. sak 4/20), Lars Petter Bartnes, Kjersti Hoff, Marit Haugen, Hans Thorn Wittussen (vara for Trine Hasvang Vaag), Arnfinn Hongseth, Anne Jødahl Skuterud, Ola Hedstein (f.o.m. sak 3/20) og Bjørn-Ole Juul-Hansen
Forfall:	Trine Hasvang Vaag og Anne Berit Aker Hansen (vara kunne heller ikke stille)
Fra Landbruksdirektoratet:	Nina Strømnes Rodem, Elsebeth Hoel, Jørn Rolfsen, Olav Sandlund (sak 5/20), Hans Christian Benestad (sak 5/20), Lise Wirstad Dynna, Mari Holteberg Vold, Hans Peder Hvide Bang, Sara Ege Grindaker, Mari Vengnes, Anders Leine, Kari Helen Telfer og Ellen Karin Solevåg

Saksliste

001/20	Godkjenning av innkalling og dagsorden.....	2
002/20	Godkjenning av protokoll fra forrige møte.....	4
003/20	Orientering fra markedsregulator.....	6
004/20	Endret representasjon i Omsetningsrådet.....	8
005/20	Risikovurdering for utvikling av nytt fagsystem for kvoteordningen for melk...	10
006/20	Rapportering om samlokalisering av opplysningskontorene.....	14
007/20	Omsetningsrådets arbeid med gjennomgang av regelverk og ordninger - evaluering.....	17
008/20	Egg - søknad om omdisponering til miljøfôr og prisnedskrivning til veldedige organisasjoner.....	19

Saksnr.: 001/20	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 11.02.2020	Tittel: Godkjenning av innkalling og dagsorden	Saksnr.: 20/3479-1

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Innkalling og dagsorden godkjennes.

Godkjenning av innkalling og dagsorden

Saksdokumenter er sendt ut elektronisk til medlemmer og varamedlemmer. Dokumentene er også lagt inn i skyløsningen Jottacloud. Vedlegg er kun tilgjengelig her.

Saksnr.: 002/20	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 11.02.2020	Tittel: Godkjenning av protokoll fra forrige møte	Saksnr.: 20/3479-2

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Protokollen fra møtet 13. desember 2019 godkjennes.

Godkjenning av protokoll fra forrige møte

Det har ikke kommet merknader til publisert protokoll.

Saksnr.: 003/20	Sektor: Kjøtt, egg, korn og melk	Styre/råd: OR
Behandling: 11.02.2020	Tittel: Orientering fra markedsregulator	Saksnr.: 20/3479-3

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Presentasjonene fra markedsregulatorene tas til orientering.

Orientering fra markedsregulator

Det ble gitt følgende orienteringer fra markedsregulatorene:

- Korn Anne Jødahl Skuterud
- Kjøtt, egg og fjørfekjøtt Hans Thorn Wittussen
- Melk Marit Haugen

Presentasjonene er lagt ut på Jottacloud.

Saksnr.: 004/20	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 11.02.2020	Tittel: Endret representasjon i Omsetningsrådet	Saksnr.: 19/3189-19

Beskrivelse

Landbruks- og matdepartementet har i brev datert 9. desember 2019 oppnevnt Eli Berge Ness som varamedlem i Omsetningsrådet for Norsk bonde- og småbrukarlag. Hun erstatter Elin Bergerud. Funksjonstiden for medlemskapet er f.o.m. 09.12.2019 t.o.m. 31.12.2021.

Landbruks- og matdepartementet har i brev datert 20. desember 2019 og 22. januar 2020 oppnevnt følgende medlemmer og varamedlemmer til Omsetningsrådet. Funksjonstiden er f.o.m. 01.01.2020 t.o.m. 31.12.2023, med unntak av medlemmene fra Norsk Landbrukssamvirke. Åge Klepp og Helene Lillekvelland var oppnevnt som hhv. medlem og varamedlem for Norsk Landbrukssamvirke i fire år f.o.m. 01.01.2020. Etter ny henvendelse fra Norsk Landbrukssamvirke til LMD, ble medlem Ola Hedstein og varamedlem Kristin Hoff oppnevnt med funksjonstid f.o.m. 22.01.2020 t.o.m. 31.12.2023.

Organisasjon	Medlem	Varamedlem
Landbruks- og matdepartementet	Björg Tørresdal	Haavard Elstrand
Norsk Landbrukssamvirke	Ola Hedstein	Kristin Hoff
Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund	Anne Berit Aker Hansen	Ann Elise Hildebrandt
KLF/NFGF/NHO/Norkorn	Bjørn-Ole Juul-Hansen	Frode Toven
Virke/COOP Norge SA	Arnfinn Hongseth	Sigrid Helland
Tine SA	Marit Haugen	Johnny Ødegaard

Hjemmel

Lov av 1936-07-10 nr. 06 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 2.

Forutsetninger

Vedlegg

Brev datert 9. desember 2019 fra Landbruks- og matdepartementet
 Brev datert 20. desember 2019 fra Landbruks- og matdepartementet
 Brev datert 22. januar 2020 fra Landbruks- og matdepartementet

Møtebehandling

Av hensyn til at rådet har fått flere nye medlemmer ble det foreslått en presentasjonsrunde av alle deltakerne i møtet, og dette ble gjennomført.

Med dette ble saken enstemmig vedtatt i samsvar med innstilling.

Vedtak

Saken tas til orientering.

Saksnr.: 005/20	Sektor: Melk	Styre/råd: OR
Behandling: 11.02.2020	Tittel: Risikovurdering for utvikling av nytt fagsystem for kvoteordningen for melk	Saksnr.: 17/28102-7

Beskrivelse

Prosjektet for utvikling av den nye IT-løsningen for håndtering av melkekvoter har gjennomført en planleggings- og løsningsbeskrivelsesfase i løpet av høsten 2019, og er i ferd med å gå over i utviklingsfasen. Innstillingen orienterer om hvilke rutiner som er etablert for å håndtere risiko i prosjektet, og oppsummer konkrete risikofaktorer innenfor kostnad, tid, kvalitet og gevinster per 3. februar 2020.

Hjemmel**Forutsetninger****Vedlegg****Møtebehandling**

Omsetningsrådet ønsker ny status og overordnet orientering i møtet 12. mars 2020.

Med dette ble saken enstemmig vedtatt i samsvar med innstilling.

Vedtak

Saken tas til orientering.

Risikovurdering for utvikling av nytt fagsystem for kvoteordningen for melk

Melkekvoteprosjektet har i løpet av planleggingsfasen (1. september 2019 – 6. februar 2020) etablert rutiner for løpende risikostyring. Rutinene skal identifisere forhold som kan være til hinder for å nå prosjektets mål knyttet til kostnad, tid, kvalitet og gevinster. Prosjektet identifiserer løpende mulige problemer som kan oppstå, og vurderer sannsynlighet for og konsekvens av at problemet inntreffer.

Styringsgruppa, som møtes hvert tredje uke, behandler risiko med størst anslått sannsynlighet og konsekvens, og gir styringsinstruksjoner til prosjektet. Prosjektet benytter innarbeidede rutiner for rapportering, slik at styringsgruppa til enhver tid sitter med et riktig bilde av fremdrift og kostnad sammenliknet med plan. Dette sikrer at eventuelle problemstillinger rundt fremdrift og kostnad blir identifisert tidlig. Alvorlige risikofaktorer vil bli eskalert videre til Landbruksdirektoratets interne prosjekteier (avdelingsdirektør Landbruksproduksjon) og Omsetningsrådet.

Per 3. februar 2019 er prosjektet i ferd med å avslutte planleggingsfasen. I uke 7 skal Landbruksdirektoratet og leverandør Visma Consulting enes om en avtale som regulerer omfang, tid og kostnad for utviklingsfasen. Utviklingsavtalen baserer seg på statens standardavtale for tilpasningsprosjekter, SSA-T, og vil benytte seg av en målpris med risiko- og gevinstdeling. Dette betyr at partene sammen styrer utviklingen mot en avtalt kostnad. Ved avvik i positiv eller negativ retning vil gevinst eller kostnad deles mellom partene.

Direktoratet kan om ønskelig legge fram status for utviklingsavtale og økonomi i rådets neste møte i mars.

Risikosituasjon per 3. februar 2020

Risiko knyttet til kostnader

Hovedelementene i kostnadsbildet er:

- Planleggingsfasen
- Interne prosjektdeltakere
- Andre kostnader, som informasjonsarbeid og tilpasning av felleskomponenter
- Utviklingsavtale målpris: Ikke avtalt
- Risikoavsetning: Ikke bestemt

Per 3. februar foreligger kun grove kostnadsestimater og et første forslag til fremdriftsplan, men utviklingsavtalen er ikke ferdig forhandlet. Risikoavsetningen skal ta høyde for overskridelser sammenliknet med målpris, og også muliggjøre nødvendige endringer sammenliknet med avtalt omfang.

De første grovestimatene for utviklingsfasen indikerer at det ikke vil være rom for en vesentlig risikoavsetning innenfor prosjektets ramme. Dette er en problemstilling Landbruksdirektoratet arbeider med i uke 6, og som må avklares før utviklingsfasen kan starte. Tidligere utviklingsprosjekter i Landbruksdirektoratet har vist at prosjektene kan styre deler av omfanget, og om nødvendig kutte ned på omfang for å holde seg innenfor kostnadsbudsjettet. Eventuelle kutt i omfang vil gjøres slik at gevinstene fra prosjektet reduseres i minst mulig grad.

En sannsynlig stram kostnadsramme vurderer vi som den viktigste risikofaktoren per 3.

februar. Foruten denne vil prosjektet løpende håndtere risiko som alltid må håndteres i IT-utviklingsprosjekter:

Estimatusikkerhet: Leverandør har benyttet estimeringsmodell med erfaringstall fra liknende prosjekter, men faktiske kostnader kan påvirkes av forhold som bemanning og samarbeid mellom leverandør og kunde. Prosjektet vil avtale rutiner for bemanningsendringer og for det løpende samarbeidet, der fagseksjon er samlokalisert med utviklerne og styrer og følger opp utviklingen.

Ukjente behov: Gjennom en grundig planleggingsfase mener Landbruksdirektoratet at behovene og omfanget er godt forstått og beskrevet, men erfaringsmessig kan det likevel framkomme nye behov underveis i utviklingsfasen. Prosjektet vil eksponere løsningen for sluttbrukere helt fra starten av utviklingsfasen, for å identifiseres nye behov så tidlig som mulig.

Risiko knyttet til fremdrift

Prosjektet planlegger med at en første leveranse av den nye løsningen settes i produksjon i løpet av første halvår 2021. Samtidig vil dagens system legges ned. Det komplette systemet er planlagt levert som en oppgradering i løpet av 2021. Risikofaktorene for kostnad nevnt over er også de viktigste risikofaktorer for å holde denne fremdriftsplanen.

Risiko knyttet til kvalitet

Teknisk kvalitet: Landbruksdirektoratet har gode rutiner for teknisk kvalitetsarbeid i prosjektene. Funksjonalitet anses ikke som ferdigstilt før kvalitetskriteriene er oppfylt. Problemer med å oppfylle mål knyttet til teknisk kvalitet vil derfor fanges opp gjennom oppfølging av omfang, tid og kost.

Brukskvalitet

Gjennom planleggingsfasen er deler av tenkt løsning allerede blitt brukertestet av en gruppe reelle sluttbrukere (eiere og produsenter). Det er likevel en risikofaktor at den digitale selvbetjeningsløsningen ikke fremstår som tilstrekkelig brukervennlig, spesielt for melkebønder med mindre interesse og ferdigheter innenfor digitale løsninger. Informasjonsarbeid og gode veiledninger er sentralt for å få helheten til å fungere.

Gevinster

For å håndtere både kostnadsoverskridelser og ny innsikt vil deler av planlagt omfang kunne endres underveis. Det er en risiko at reduksjon i omfang også reduserer antatt nytteverdi ved prosjektet. Landbruksdirektoratet har gode og innarbeidede rutiner for nyttestyring underveis i prosjektet, som skal sikre at den leverte løsningen har prioritert innhold i henhold til nytte/kost-vurderinger. En viktig del av disse rutinene er de nevnte rutiner for kostnads- og fremdriftsrapportering, som effektivt vil identifisere behov for reduksjon i omfang.

Oppsummert risikoliste per 3. februar 2020

Risikofaktor	Mottiltak
Overordnet <ul style="list-style-type: none"> • Stramt prosjektbudsjett gir lite fleksibilitet og større fare for overskridelser • Gevinst av prosjekt reduseres fordi omfang reduseres 	<ul style="list-style-type: none"> • Tett oppfølging av fremdrift gjennom realistisk rapportering til styringsgruppa • Kontinuerlig nytte/kost-styring av omfang
Estimatusikkerhet <ul style="list-style-type: none"> • Bemanning, kompetanse • Samarbeidsforhold 	<ul style="list-style-type: none"> • Avtale og følge opp prosedyrer for bemanning av nøkkelposisjoner hos utvikler og internt • Frigjøre tid hos interne ressurser. Samlokalisering og tett samarbeid med utviklere
Ukjente behov <ul style="list-style-type: none"> • Behov som ikke er fanget opp i planleggingsfasen • Kompleksitet som ikke ble tilstrekkelig forstått i planleggingsfasen 	<ul style="list-style-type: none"> • Avtalte prosedyrer med leverandør om å kunne bytte ut omfang likt mot likt • Unngå ikke-planlagt funksjonalitet med lav reell nytte
Løsningen for melkekvoteordningen framstår som vanskelig for melkebøndene <ul style="list-style-type: none"> • Helheten i ordningen • Den digitale løsningen 	<ul style="list-style-type: none"> • Dialog med brukerne for å forstå behov for informasjon og veiledning • Testing av brukskvalitet underveis

Saksnr.: 006/20	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 11.02.2020	Tittel: Rapportering om samlokalisering av opplysningskontorene	Saksnr.: 19/3970-19

Beskrivelse

Opplysningskontorene har startet prosessen med samlokalisering og samarbeid, som Omsetningsrådet vedtok 20. mai 2019. Omsetningsrådet godkjente tidsplan for arbeidet i møte 13. desember 2019.

Opplysningskontoret for brød og korn (OBK), Opplysningskontoret for meieriprodukter (OFM) og Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK) har levert rapport til Omsetningsrådet om samlokalisering av opplysningskontorene i landbruket. Opplysningskontoret for frukt og grønt (OFG) har levert et eget notat med vurdering fra OFG om samlokalisering av kontorene.

Hjemmel

Forutsetninger

Vedlegg

Rapport fra Opplysningskontoret for brød og korn, Opplysningskontoret for meieriprodukter og Opplysningskontoret for egg og kjøtt, datert 15. januar 2020.

Notat fra Opplysningskontoret for frukt og grønt, datert 15. januar 2020, med vedlegg.

Supplerende innspill til rapport fra Opplysningskontoret for brød og korn, Opplysningskontoret for meieriprodukter og Opplysningskontoret for egg og kjøtt, datert 28. januar 2020.

Brev fra Opplysningskontoret for frukt og grønt av 03. februar 2020

Rapport fra Opplysningskontoret for brød og korn, Opplysningskontoret for meieriprodukter og Opplysningskontoret for egg og kjøtt av 31.01.2020

Møtebehandling

Omsetningsrådet diskuterte saken på et overordnet nivå, med utgangspunkt i rapportene som opplysningskontorene har levert. Rådet ønsker at sekretariatet ser etter muligheten for ekstern bistand i prosessen videre.

Rapportering om samlokalisering av opplysningskontorene

Bakgrunn

Opplysningskontorene har startet prosessen med samlokalisering og samarbeid, som Omsetningsrådet vedtok 20. mai 2019. De har levert plan for arbeidet i notat av 16. august 2019 og 27. november 2019. Omsetningsrådet godkjente tidsplan for arbeidet i henhold til notat av 16. august og 27. november 2019 i møte 13. desember 2019, jf. vedtak i sak 117/19.

I henhold til tidsplanen (jf. notat av 16. august 2019) har styringsgruppen satt opp en plan om å dele utredningen inn i fire hoveddeler:

1. Samlokalisering
2. Kartlegging av mulige administrative driftsfordeler
3. Kartlegging av mulig samarbeid innen kompetanseutvikling, analyse/innsikt
4. Kartlegging av mulig samarbeid relatert til kommunikasjons- og markedsaktivitet

I møte 13. desember 2019, sak 117/19, ble Omsetningsrådet orientert om den første delleveransen fra opplysningskontorene, en rapport om kartlegging av mulige administrative driftsfordeler ved en samlokalisering av opplysningskontorene (jf. punkt 2 ovenfor). Rapporten ble levert 22. november 2019, i henhold til tidsplan.

Opplysningskontorene har nå levert deleleveransen i punkt 1 ovenfor, delrapport om samlokalisering av opplysningskontorene.

Opplysningskontoret for brød og korn (OBK), Opplysningskontoret for meieriprodukter (OFM) og Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK) har levert rapporten «*Vurdering vedrørende samlokalisering av opplysningskontorene*», datert 15. januar 2020. Rapporten er vedlagt denne innstillingen Rapporten har et vedlegg med detaljer om opplysninger innhentet i prosessen med å vurdere lokasjon, som er ment som faktagrunnlag i Landbruksdirektoratets saksbehandling. Vedlegget er omfattende, og er derfor ikke lagt ved i denne omgang.

Opplysningskontoret for frukt og grønt (OFG) har deltatt i prosessen og den felles styringsgruppen for opplysningskontorene frem til nylig, men har i siste runde valgt å sende egen rapport: «*Notat - Vurdering fra Opplysningskontoret for frukt og grønt (OFG) til Omsetningsrådet om Samlokalisering av opplysningskontorene*» med vedlegg «*Vurdering av alternative løsningsforslag for samlokalisering av opplysningskontorene i Håndverksveien 31 på Langhus*», datert 15. januar 2020. Rapporten med vedlegg er vedlagt denne innstillingen.

Landbruksdirektoratet mottok i epost 28. januar 2020 supplerende innspill til rapporten fra OBK, OFM og OEK. Dette notatet er også vedlagt innstillingen.

Opplysningskontorene ber Omsetningsrådet om avklaringer

I sammendrag til rapporten fra OBK, OFM og OEK ber disse opplysningskontorene om avklaringer fra Omsetningsrådet. De viser til situasjonen som har oppstått knyttet til at ett av de fire opplysningskontorene (OFG) har signalisert at det er usikkert om stifterne vil være med på en samlokalisering, og at det samme kontoret ikke vil være med på en felles rapport om samlokalisering. De ber derfor om svar på følgende:

«1. Vil Omsetningsrådet opprettholde vedtaket om samlokalisering hvis ett av de fire opplysningskontorene ikke blir med i prosessen?»

Dersom det er aktuelt å samlokalisere kun tre av kontorene ber vi om at en ny utredning foretas da det kommer nye og endrete betraktninger og risikovurderinger inn ved et slikt alternativ.

2. Hva slags prosess skal det legges opp til når det gjelder hvor og når samlokaliseringen skal skje?

Opplysningskontorene har i dag ulike eiere og avtaler som regulerer driften og aktiviteten. De ulike selskapsformene i opplysningskontorene gjør at beslutning om eventuell flytting vil være ulik i hvert selskap. I stiftelsen OFG er det stifterne som må involveres. I aksjeselskapene Melk.no og OBK må det styrebeslutninger og generalforsamlinger til, kanskje også vedtektsendringer. Hos OEK må dette behandles i bransjestyret samt styrene til Nortura og KLF.»

OFG skriver at de ikke ønsker samlokalisering og sier «Vi mener at OFG må forbli i sin nåværende og selvstendige form på Langhus.»

Problemstillingen for eller imot samlokalisering er ikke vurdert av de tre kontorene, som har levert en samlet rapport. Som en oppfølging av OFGs drøfting av fordeler og ulemper ved samlokalisering, har de derfor levert et supplerende innspill av 28. januar, som på flere områder gir motsatte vurderinger sammenliknet med OFG.

Landbruksdirektoratets vurderinger

Landbruksdirektoratet vil anbefale at rådet diskuterer situasjonen, og hvordan det videre arbeidet skal innrettes.

Saksnr.: 007/20	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 11.02.2020	Tittel: Omsetningsrådets arbeid med gjennomgang av regelverk og ordninger - evaluering	Saksnr.: 17/41657-64

Beskrivelse

Leder av Omsetningsrådet ønsker at rådet evaluerer sitt arbeid i forbindelse med gjennomgangen av rådets regelverk og ordninger.

Evalueringen var oppe som sak i møtet 13. desember 2019, sak 138/19. Det ble gjort en kortere evaluering i møtet, men siden flere rådsmedlemmer hadde forstått innstillingen som at selve evalueringen ikke skulle foregå i det møtet, ble det vedtatt å gjennomføre en grundigere evaluering i første møte i 2020.

Hjemmel

Forutsetninger

Vedlegg

Møtebehandling

Herunder følger et sammendrag av synspunktene som kom frem under evalueringene i møtene 13. desember 2019 og 11. februar 2020.

- Arbeidet med gjennomgang av Omsetningsrådets regelverk og ordninger har vært svært omfattende og pågått over lang tid. Alle har kjent på alvoret, og man har blødd for saken både i rådet og ellers. Arbeidsomfanget ble mye større enn forutsatt, og det har vært utfordrende å henge seg på for de som har kommet inn i prosjektet underveis.
- Noen hadde foretrukket at første arbeidsmodell ble benyttet, da det kunne gitt rettere framdrift i gruppene og grunnlag for mer prinsippdiskusjoner i rådet. Andre mener det var en god løsning med de arbeidsgruppene som ble brukt. Det ble jobbet systematisk, og det var bra å få trukket inn bransjen i prosessen. Noen opplevde at forholdet mellom arbeidsgruppene og Omsetningsrådet var noe uklart.
- Arbeidsmetoden mot slutten ved å ha prosess parallelt med skriving av høringsnotatet opplevdes som lite effektivt.
- Landbruks- og matdepartementets høring av rammeforskriften kompliserte prosessen, men rådet taklet dette bra. Den parallelle høringen har skapt bekymring for innskrenkning av Omsetningsrådets handlingsrom og i det gjennomføringen av markedsreguleringen.
- Det er gjort et godt faglig grunnlag, og prosessen har gitt et veldig godt kompetansegrunnlag blant de som har deltatt i arbeidet. Prosessen har bygget opp bevissthet og kunnskap om et system, og man har fått tatt tak i en del oppleste

sannheter som ikke har stemt med virkeligheten.

- Etter neste behandlingsfase bør rådet se på hvordan den oppnådde kompetansen kan opprettholdes, spesielt med tanke på fremtidige utskiftninger i rådet.

Saksnr.: 008/20	Sektor: Egg	Styre/råd: OR
Behandling: 11.02.2020	Tittel: Egg - søknad om omdisponering til miljøfôr og prisnedskrivning til veldedige organisasjoner	Saksnr.: 20/3327-2

Beskrivelse

Nortura søker i brev datert 3. februar 2020 om en forhåndsgodkjenning fra Omsetningsrådet til å benytte midler fra omsetningsavgiften til omdisponering av inntil 400 tonn overskuddsegg i markedsreguleringen til miljøfôr og prisnedskrivning av 10 tonn overskuddsegg til omelettmiks til veldedige formål.

Landbruksdirektoratets innstilling er i tråd med søknaden.

Hjemmel

Retningslinjer for markedsregulering av egg, fastsatt av Omsetningsrådet 29.03.2012, § 2 siste ledd, jf. forskrift av 22.10.2008 nr 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer.

Forskrift av 22.10.2008 nr 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 7-1.

Forutsetninger

Vedlegg

Brev fra Nortura datert 3. februar 2020

Møtebehandling

Bjørn-Ole Juul-Hansen leverte skriftlig følgende forslag til vedtak:

1. Omsetningsrådet forhåndsgodkjenner at Nortura kan omdisponere inntil 400 tonn overskuddsegg til miljøfôr i 2020.
2. Omsetningsrådet godkjenner at Nortura kan gjennomføre en prøveordning med prisnedskrivning av inntil 10 tonn overskuddsegg i form av omelettmiks til veldedige organisasjoner i 2020. Prøveproduksjon av 10 tonn omelettmiks basert på egg fra markedsreguleringen legges ut på anbud.

Som bakgrunn for forslaget uttalte Bjørn-Ole Juul-Hansen at bearbeidingen av eggene etter innstillingen tilfaller markedsregulator og at alle aktører bør kunne bidra her. Han mente derfor at bearbeidingen bør ut på anbud, både for at alle aktører skal ha muligheten for å bidra og for å få det så billig som mulig.

Hans Thorn Wittussen mente at å sende bearbeidingen på anbud bør vurderes nøyere, og at man derfor får vurdere det en annen gang.

Björg Tørresdal kommenterte at det av hensyn til kort tid før utløp av forbruksdato på eggene og at det er snakk om en relativt liten mengde egg, ikke er hensiktsmessig å sende det aktuelle kvantumet ut på anbud, men at det kan vurderes ved senere tilfeller.

Björg Tørresdal fremmet forslag om å vedta saken i samsvar med innstilling. Saken ble vedtatt med 8 mot 2 stemmer (Bjørn-Ole Juul-Hansen og Arnfinn Hongseth stemte imot).

Vedtak

1. Omsetningsrådet forhåndsgodkjenner at Nortura kan omdisponere inntil 400 tonn overskuddsegg til miljøfôr i 2020.
2. Omsetningsrådet gir dispensasjon fra kravet om markedsregulering til lavest mulig kostnad og forhåndsgodkjenner at Nortura kan gjennomføre en prøveordning med prisnedskrivning av inntil 10 tonn overskuddsegg i form av omelettmiks til veldedige organisasjoner i 2020.

Egg - søknad om omdisponering til miljøfôr og prisnedskrivning til veldedige organisasjoner

Nortura søker i brev av 3. februar 2020 om forhåndsgodkjenning til å benytte midler fra omsetningsavgiften til omdisponering av inntil 400 tonn overskuddsegg i markedsreguleringen til miljøfôr og 10 tonn overskuddsegg til omelettmiks til veldedige formål. Nortura uttrykker at saken må behandles ved første møte i Omsetningsrådet av hensyn til alder på overskuddseggene.

Bakgrunn

Reguleringslageret for egg er stort, og Nortura forventer at det vil være på ca. 1 200 tonn i løpet av et par uker. Eggproduktvirksomheten kan ikke benytte alle disse eggene før de blir for gamle.

Nortura skriver at det fra november til januar er avbestilt vel 400 tonn av bindende bestilling over forsyningsplikten, og at det er lagt inn ca. 100 tonn lavere bestilling over forsyningsplikten for februar enn hva langtidsprognosen viser. Vedrørende leveranser på dobbel mottakspunkt opplyser Nortura at det delvis er eggpakkerier som tidligere i svært liten grad har deltatt i ordningen. Nortura skriver videre at det tidligere ved høy tilgang på egg var mulig å produsere RÅK-produkter for eksport, men at denne muligheten ble fjernet fra 2020 med svært kort varsel.

Nortura søker derfor Omsetningsrådet om å omdisponere 400 tonn egg til miljøfôr. De mener at fondet for omsetningsavgift har tilstrekkelige midler til å finansiere dette tiltaket.

I søknaden viser Nortura til andre tiltak som benyttes for å redusere overskudd av egg:

- Førtidsslakting pågår med effekt til påske, og det er avtalt uttak av 270 tonn egg
- Prisen på egg har i flere år vært uendret eller redusert
- Nortura jobber spesielt aktivt mot markedet og gjennomfører salgskampanjer
- Produksjonen av eggprodukter økes maksimalt med delvis forretningsmessig risiko for Nortura
- Opplysningskontoret for egg og kjøtt har ekstra satsning på egg

Prosess og kostnad

Eggene knekkes på Nortura Eggprodukter (NE). I følge Nortura har NE kapasitet til å knekke de 400 tonnene i løpet av ca. 10 uker, og de mener det vil gi en akseptabel situasjon med hensyn til holdbarhet. Det er avklart med Miljøfôr Norge AS at de kan håndtere et slikt volum på denne tiden. De overtar eggene kostnadsfritt mot henting.

Kostnaden med å bruke egg til miljøfôr er råvareverdien av usorterte overskuddsegg som Nortura anslår til ca. kr 17,00 pr. kg, og i tillegg kommer kostnaden for knekking på kr 1,20 pr. kg. Kostnaden pr. kg egg til miljøfôr blir da ca. kr 18,20.

Samlet kostnad ved å benytte inntil 400 tonn egg til miljøfôr blir ca. 7,3 mill. kroner. Endelig beregning av kostnad ved tiltaket vil basere seg på prisen på de konkrete eggene som eventuelt benyttes.

Salg av egg til veldedig formål

Nortura ønsker at mest mulig av overskuddet av egg benyttes som humant konsum. Som et forsøk vil Nortura se på mulighetene for å benytte omsetningsavgiften til å skrive ned prisen på omelettmiks av egg slik at veldedige organisasjoner som i dag serverer gratis mat, kan få gratis omelettmiks. De ønsker i første omgang å produsere omelettmiks av 10 tonn egg på reguleringslager til dette formålet. Dersom det viser seg å være muligheter for å øke

dette kvantumet, vil Nortura søke om ytterligere økning. Kostnadene ved et slikt tiltak tar utgangspunktet i engrosprisen på skallegg, produksjonskostnader og frakt til en samlet kostnad på kr 35,00 pr. kg egg benyttet. Totalt vil tiltaket koste ca. 350 000 kroner over omsetningsavgiften. Nortura søker Omsetningsrådet om forhåndsgodkjenning av dette tiltaket.

Finansiering

Nortura skriver at budsjett for omsetningsavgiften for egg for 2020 viser et utgående fond på ca. 37 mill. kroner og at dette er langt mer enn målsettingen. De skriver videre at det samtidig var et ønske om å ha midler i reserve i en ustabil markedssituasjon, og det var unaturlig å redusere omsetningsavgiften med en prognose om stor overproduksjon. Dermed mener Nortura at det er tilstrekkelig med midler til å finansiere ca. 7 mill. kroner til omdisponering av overskuddsegg til miljøfôr.

Landbruksdirektoratet vil tilføye at det i budsjettet Nortura viser til ikke var tatt høyde for utbetaling til forsøkshuset for fjørfe ved NMBU i 2019 på ca. 1,5 mill. kroner, som ble vedtatt i Omsetningsrådets møte 13. desember, sak 113/19. Dette gjør at utgående balanse for 2020 for fondet for egg vil være ca. 35,5 mill. kroner før eventuelle nye tiltak.

Landbruksdirektoratets vurdering

Ved årsslutt 2019 var reguleringslageret for egg på 520 tonn. Til sammenligning har lageret ved årsslutt i perioden 2014-2018 variert fra 0-450 tonn egg. I søknaden nevner Nortura brudd på bindende avtaler over forsyningsplikten, mindre bestilling over forsyningsplikten enn hva langtidsprognosen tilsa, bortfall av tilskudd til eksport av RÅK-produkter og økt levering over dobbel mottakplikt som årsaker til det store overskuddet. Nortura regner med overskuddsegg på ca. 1 200 tonn om noen uker. Dette er mer enn eggproduktvirksomheten kan benytte før eggene blir for gamle. Reguleringslageret ved årsslutt 2019 og årsakene Nortura nevner, viser at dagens overskudd i hovedsak har kommet i perioden november 2019 til februar 2020. Det store lageret er utfordrende å håndtere med de forhåndsgodkjente markedsreguleringsmidlene.

Markedsbildet for egg viser stor variasjon. I september prognoserte Nortura et overskudd i 2020 på 2 100 tonn, mot 1 000 tonn i november. Omsetningsrådet vedtok i november, sak 102/19, at Nortura kunne benytte førtidsslakting tilsvarende 1 000 tonn egg i 2020, tilsvarende prognosert overskudd. Januarprognosen av 15. januar 2020 er nær novemberprognosen, med et anslått overskudd før førtidsslakting på 1 100 tonn egg, men med et reguleringslager pr. 01.01.2020 på 520 tonn, som ikke inngår i prognosert overskudd. Situasjonen det rapporteres om 3. februar, med anslag om 1 200 tonn egg på reguleringslager «i løpet av et par uker», endrer bildet betydelig på kort tid. Dette beskriver en krevende situasjon for markedsregulator, men også en utfordring i å forbedre prognosene.

Omdisponering til miljøfôr

I Omsetningsrådets møte 23. august 2018 gjorde Landbruksdirektoratet en vurdering av Norturas søknad om omsetting av sauekjøtt til pelsdyrfôr, se sak 71/18. Noen av vurderingene som da ble gjort angående forskrifter og retningslinjer som regulerer Omsetningsrådets myndighet, nærmere bestemt markedsregulators rolle når det gjelder avsetningstiltak, er også relevante i denne saken. Blant annet legges det vekt på at markedsreguleringsforskriftens § 3-1 sier at markedsregulator har ansvaret for effektivt og konkurransenøytralt å gjennomføre markedsreguleringen slik at kostnadene blir lavest mulig. Tiltakene må vurderes mot denne føringen.

Nortura har kostnadsberegnet omdisponering til miljøfôr til 18,20 kroner per kg. Destruksjon er ikke kostnadsberegnet i den opprinnelige søknaden, men på forespørsel skriver Nortura i e-post 6. februar at dette vil være 1-2 kroner dyrere enn omdisponering til

miljøfôr. Omdisponering til miljøfôr fremstår derfor som det rimeligste alternativet og derfor mest i tråd med kravet i forskriftens § 3-1 om effektiv markedsregulering.

Ved omdisponering av landbruksvarer beregnet på humant konsum til dyrefôr er det risiko for negativt omdømme for næringen. Likevel er overskuddet av egg nå av en slik størrelse at alternativene for avsetning før holdbarheten utgår er begrenset. Både av hensyn til kostnader, omdømme og miljø er det bedre at eggene går til miljøfôr enn til destruksjon.

Med vurderingene ovenfor, innstiller Landbruksdirektoratet på at Nortura innvilges muligheten til å omdisponere inntil 400 tonn overskuddsegg til miljøfôr i 2020.

Prisnedskrivning til veldedige organisasjoner

I Omsetningsrådets møte 23. august 2018 gjorde Landbruksdirektoratet en vurdering av Norturas søknad om å benytte omsetningsavgift for å skjære ned og gi bort ti tonn fryst sauekjøtt fra reguleringslager som mat til veldedige formål, sak 72/18. Noen av vurderingene som da ble gjort er også relevante i denne saken, i tillegg til vurderingene i sak 71/18.

I henhold til markedsreguleringsforskriftens § 3-1 skal markedsregulator velge det rimeligste alternativet for avsetningstiltak. Salg til veldedige formål fremstår som det dyreste alternativet, med 35,00 kroner per kg.

Markedsreguleringsforskriften § 7 åpner for at Omsetningsrådet kan gi dispensasjon fra forskriften, og rådet har dermed anledning til å gi dispensasjon fra § 3-1. Det innebærer at rådet i utgangspunktet kan fatte en avgjørelse som ikke alene er betinget av kostnadsbesparelser, dersom det vurderes som hensiktsmessig og avgjørelsen er innenfor Omsetningsrådets kompetanse, jf. Omsetningsloven og rammeforskriften. Det må foretas en vurdering av hvorvidt det er hensiktsmessig av Omsetningsrådet å gi dispensasjon for Nortura i dette tilfellet. Utgangspunktet for å vurdere om tiltaket er innenfor omsetningslovens rammer er § 11 første ledd, hvor det heter at avgiftsmidlene som kommer inn iht. omsetningsloven §§ 5 og 5 a «vert styrde av [Omsetnings]rådet». Pengene «kan berre nyttast etter vedtak» av Omsetningsrådet «til å fremja umsetnaden av vedkomande varor». Prisnedskrivning til veldedige organisasjoner kan ikke sies å fremme omsetning i betydningen økt salg direkte. Det kan derimot virke positivt omdømmemessig og dermed indirekte virke salgsfremmende på lengre sikt, særlig sett i lys av at alternativene for avsetning er omdisponering til miljøfôr eller destruksjon. Tiltak til humant konsum fremstår for de fleste som en mer etisk anvendelse enn andre tiltak.

Nortura ønsker at mest mulig av overskuddet av egg benyttes som humant konsum. Landbruksdirektoratet er i prinsippet enig, og sett i lys av økt oppmerksomhet på å begrense matsvinn er dette et positivt tiltak. Kostnaden ved dette tiltaket derimot er vesentlig høyere enn alternativet som er miljøfôr. Omsetningsrådet må vurdere om nevnte positive effekter av tiltaket kan forsvare å dispensere fra hovedregelen om gjennomføring av avsetningstiltak til lavest mulig kostnad.

Landbruksdirektoratet legger til grunn at Omsetningsrådet tidligere har gitt en liknende dispensasjon. Videre legges det vekt på at det er et lite kvantum med usikkerhet knyttet til gjennomføringen av tiltaket, slik at det nærmest er å betrakte som en prøveordning for et nytt avsetningstiltak. Basert på dette foreslår Landbruksdirektoratet at Norturas søknad innvilges.

Finansiering

Utgående balanse for fondet for egg i 2020 ble ved budsjettbehandling i desember estimert til ca 35,5 mill. kroner. Med en ekstra kostnad til ordningen omdisponering av overskuddsegg til miljøfôr på ca. 7,3 mill. kroner og prisnedskrivning av omelettmiks til

veldedige organisasjoner på ca. 350 000 kroner vil utgående balanse for fondet i 2020 bli ca. 28 mill. kroner. Dette er litt lavere enn ønsket nivå som ble satt til 30 mill. kroner i Omsetningsrådets møte 20. oktober 2015, sak 69/15. Landbruksdirektoratets vurdering er at en fondstørrelse på 28 mill. kroner fortsatt er akseptabelt, men at dersom overskuddet av egg og økt behov for avsetningstiltak fortsetter utover i året, bør en justering av omsetningsavgiften vurderes, men at det er tilstrekkelig at dette vurderes i budsjettrevisjonen i juni.